

Liite: Kasvatus- ja opetuslautakunta 10.9.2024

Vuoden 2025 talousarvioesityksen yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet

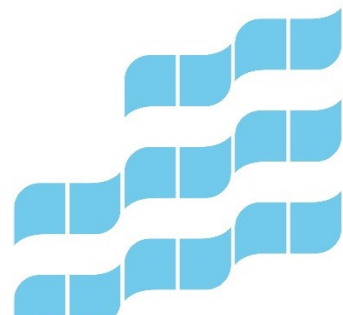
Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamiseksi Tampereen kaupungissa – Aila Dünder-Järvinen (TRE:831/07.00.01/2020)

Valtuustoaloite lasten vaalien järjestämiseksi Tampereella – Inna Rokosa ym. (TRE:1035/12.00.01/2024)

Valtuustoaloite digi- ja ohjelmointitaitojen edistämishjelman käynnistämiseksi Tampereen oppilaitoksissa – Antti Ivanoff ym. (TRE:1035/12.00.01/2024)

Nuorisovaltuuston aloite digitalisaatiokehityksen huomioimiseksi perusopetuksen opetussuunnitelmassa (TRE:5660/12.00.01/2023)

Valtuustoaloite aistihuoneiden ja hiljaisten tilojen riittävyyden kartoittamiseksi Tampereen kaupungin päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa – Inna Rokosa ja Mahmoud Machaal (TRE:2783/12.00.01/2024)

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamiseksi Tampereen kaupungissa – Aila Dündar-Järvinen

Aila Dündar-Järvinen on esittänyt 27.1.2020 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki ottaa käyttöön lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun. Aloitepalvelun kehittämiseen tulisi ottaa mukaan myös lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuusto on 21.3.2022 antanut lausunnon, jossa se kannattaa valtuutettu Dündar-Järvisen tekemää valtuustoaloitetta.

Tamperelaisilla lapsilla ja nuorilla ei ole ollut käytettävissä varsinaista sähköistä aloitekanavaa. Aloitteen tekeminen on haastavaa paitsi aikuisille, erityisesti lapsille ja nuorille. He tarvitsevat tietoa siitä, mitä aloitteet ovat ja miten niitä tehdään. Heillä on kuitenkin käytettävissään muita erilaisia tapoja, joilla jättää ideoitaan ja saada niitä eteenpäin. Jokaisella tamperelaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus jättää aloite-ehdotuksia tai ideoita lasten parlamentin suurkokouksissa ja nuorisovaltuuston kouluneuvoston kokouksissa.

Nuorisovaltuuston verkkosivulla on Lähetä terveisesi -yhteydenottolomake, jolla kuka tahansa voi anonyymisti esittää ideoita tai kertoa huolenaiheita nuorisovaltuustolle. Nuorisovaltuusto käsittelee saadun palautteen ja voi tehdä sen pohjalta lausunnon, kannanoton tai aloitteen. Vastaavaa on suunnitteilla myös Tampereen lasten parlamentin verkkosivuille.

Lapset ja nuoret voivat nostaa esille heille tärkeitä asioita ja teemoja sekä ottaa kantaa kaupungin ajankohtaisiin asioihin muun muassa alueellisissa parlamenteissa, 4.- ja 9.- luokkalaisten sekä Tredun opiskelijoiden Vaikuta! -päivillä. Kaupungilla on myös muita erilaisia ryhmiä, joissa nuoret voivat vaikuttaa asioihin. Esimerkiksi Tampereen Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä on oma nuorten ryhmä, joka käsittelee ja tuo näkemyksiä kehittämistyön teemoihin ja nostaa esille asioita, jotka vaativat huomiota. Lapset ja nuoret ovat olleet myös kaupunginvaltuuston iltakoulussa marraskuussa 2023 pitämässä puheenvuoronsa suoraan päättäjille. Puheenvuorossaan he nostivat asioita, joita toivoivat päättäjien vievän eteenpäin.

Aloitteiden tekemisen lisäksi palautteen antaminen kaupungille on myös yksi tapa osallistua. Kaupungin palautteenhallinnan kehittämisessä on tunnistettu tarve huomioida paremmin erilaisia asukasryhmiä, esimerkiksi lapsia ja nuoria.

Lasten ja nuorten ideat ja heidän esille nostamansa asiat liittyvät heidän arkisiin ympäristöihinsä. Asiat eivät välttämättä aina liity kaupungin toimintaan ja päätösvaltaan. He odottavat vastauksia ja ratkaisuja niihin nopeasti. Vastatessa erityisesti lapsille ja nuorille kielen on oltava selkeää ja vastaanottajalähtöistä.

Lapsille ja nuorille suunnatun osion sisällyttämisestä Tampere.Finland -sovellukseen on keskusteltu. Osioon voisi sisällyttää mahdollisuuden jättää helposti ideoita ja kehittämis ehdotuksia.

Sähköinen aloitekanava vaatisi henkilöresurssia saapuvien aloitteiden käsittelyyn. Lapsille ja nuorille ideoiden, palautteen ja kehittämis ehdotusten jättämisen tulee olla helppoa ja anonyymia eri kanavissa ja paikoissa.

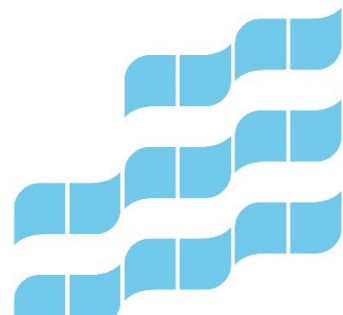
Vuoden 2025 talousarvioesityksessä ei ole varattu rahoitusta lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamiseksi valtuustoaloitteessa kuvatuilla tavoilla.

Valmistelijat:

Erityisasiantuntija Tiia Heinäsuo, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 050 411 2434

Suunnittelija Lotta Harsunen, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 568 6122

Suunnittelija Johanna Kurela, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 849 3614

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönotosta Tampereen kaupungissa

Asukaslähtöisessä ja demokraattisessa kaupungissa panostetaan kaikkien ryhmien, myös eri ikäryhmien, osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen. Tampereen kaupunki on ollut maassamme edelläkävijä monessa suhteessa, mitä tulee asukasdemokratiaan, kuntalaisvaikuttamiseen, ikäihmisten, erityisryhmien, lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksiin. Kaupungin kaikkien sektoreiden toiminta koskettaa myös lasten ja nuorten arkea, joten heidän äänensä tulee kuulua myös päätöksenteossa ja aloitteiden antamisessa. Lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluksi ja osallistua elämäänsä ja hyvinvointiinsa vaikuttaviin päätöksiin on kirjattu myös YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Tampereen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, jossa korostetaan mm. osallisuuden, osallistumisen ja kuulluksi tulemisen merkitystä. Meillä toimivat ansiokkaasti myös Lasten Parlamentti ja Nuorisovaltuusto.

Lasten ja nuorten äänen pitää kuitenkin kuulua myös muuten kuin näiden virallisten kanavien kautta, ja kaikenikäisten pitää päästä osallistumaan ja vaikuttamaan ikätasolleen sopivalla tavalla. Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen on myös demokratiakasvatusta - vallasta ja oikeuksista seuraa aina myös vastuu. Mahdollisuus vaikuttaa jo lapsuusiästä lähtien vaikuttaa myönteisesti myös äänestyshalukkuuteen ja -kiinnostukseen.

Helsingissä on otettu käyttöön sähköinen palvelu (ruuti.munstadi.fi/aloitteet), jonka kautta alle 18-vuotiaat kuntalaiset voivat jättää aloitteita Helsingin kaupungille. Helsingissä aloitteet ohjataan asiasta vastaavalle työntekijälle, eikä nuoren tarvitse ennakoon tietää, mikä osa kaupungin organisaatiosta asiasta vastaa. Aloitteen sanamuoto tai oikeinkirjoitus eivät ole este aloitteen jättämiselle ja nuorille tarjotaan tarvittaessa apua ja neuvoja aloitteiden tekemisessä. Helsingin kaupunki on sitoutunut antamaan aloitteisiin vastauksen kohtuullisessa ajassa. Saapuneet aloitteet viedään myös kaupunginvaltuustolle tiedoksi kaksi kertaa vuodessa.

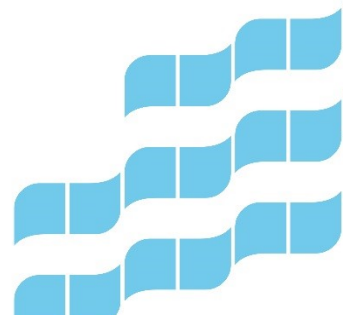
Kaikki Tampereella asuvat ovat iästä riippumatta kuntalaisia, joilla on oikeus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun kautta voidaan löytää uudenlaisia ideoita, ajatuksia ja toimintatapoja kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinympäristön kehittämisen lisäämiseksi. Sähköisen aloitteen voisi tehdä yksin tai yhdessä useamman lapsen ja nuoren kanssa. Hyvä toimintaperiaate olisi, että aloitteen tekijän / tekijöiden tulisi jättää yhteystietonsa, joita ei julkaista, mutta niitä voidaan käyttää esim. lisätietojen kysymiseksi ja aloitteeseen vastaamiseksi. Tampereen kaupunginvaltuuston tulisi myös käsitellä saapuneet aloitteet vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Esitän, että Tampereen kaupunki ottaa käyttöön lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun. Aloitepalvelun kehittämiseen tulisi ottaa mukaan myös Lasten Parlamentti ja Nuorisovaltuusto.

Tampereella 27.1.2020

Aila Dünder-Järvinen

Kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja (sd)

Valtuustoaloite lasten vaalien järjestämiseksi Tampereella – Inna Rokosa ym.

Valtuutettu Inna Rokosa yhdessä lukuisten muiden valtuutettujen kanssa esittää 17.2.2020 jätetyssä valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki selvittää mahdollisuutta lasten vaalien järjestämiseksi riittävin resurssein vuoden 2021 kuntavaalien yhteydessä. Aloitteeseen vastataan nyt ajatellen vuoden 2025 kuntavaaleja.

Valtuustoaloitteessa kuvataan, kuinka lasten vaaleja on järjestetty muun muassa europarlamenttivaalien yhteydessä 2019 yli 30 kunnassa. Aloitteessa otetaan myös kantaa demokratiakasvatukseen ja äänestysaktiivisuuden puolesta.

Tampereen kaupunginkirjastossa kokeiltiin lasten pehmoleluvaalien järjestämistä ensimmäisen kerran osana kirjaston demokratiahanketta tammikuussa 2023. Kirjastoissa pehmoleluvaalit ovat osa demokratia- ja osallisuustyötä. Laki yleisistä kirjastoista asettaa tavoitteeksi aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämisen. Pehmoleluvaalit ovat demokratiakasvatusta, ja niillä luodaan pohjaa aktiiviselle kansalaisuudelle. Vuoden 2024 presidentinvaalien yhteydessä pehmoleluvaaleihin pystyi osallistumaan kaikissa kirjastoissa, ja näin lapset ja aikuiset voivat yhdessä osallistua ja kokea äänestyksen juhlaa ja jännitystä. Kirjastoihin kutsuttiin myös päiväkotiryhmiä äänestämään.

Pehmoleluvaalit-konseptia tullaan kirjastoissa jatkamaan myös jatkossa joidenkin tulevien vaalien yhteydessä, sillä kun konsepti on jo toteutettu, se on kevyesti toteutettavissa uudelleen. Vaaleista saatu palaute sekä perheiltä että varhaiskasvatuksesta on ollut todella positiivista, ja vaalitulosta jännitettiin suuresti. Vaalin voittaja Kati Koala esiintyi kevään mittaan kirjaston somessa vierailen eri yksiköissä ja tutustui kirjaston palveluihin.

Nuorisopalvelujen, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluryhmät kannattavat niin ikään aloitetta lastenvaaleista ja pitää demokratiakasvatusta tärkeänä. Päiväkodeissa ja esiopetuksessa vaaleja voidaan järjestää edelleen jo useassa toimipisteessä perinteeksi muodostuneella tavalla hahmoehdokkaain (toisin sanoen lelut kuvitteellisina ehdokkaina). Perusopetuksen palveluryhmässä on todettu, että peruskouluikäisille lasten vaalien järjestäminen on mielekkäintä niin sanottuna varjovaalina, eli ehdokkaat ovat oikeasti Tampereen kuntavaaleissa ehdolla olevia henkilöitä. Nuorisopalveluiden näkemyksen mukaan edellytys varjovaalien toteuttamiseksi on, että ehdolla olevien oikeiden ihmisten pitäisi puhutella vaaliteemoillaan kohdennetusti myös koululaisia ja heidän perheitään.

Varjovaalien toteuttamisessa olisi tarkoituksenmukaista käyttää nykyaikaista sähköistä äänestysalustaa. Sähköinen äänestysalusta on ollut viime vuosina käytössä nuorisovaltuuston vaaleissa. Lasten vaalit olisi myös hyvä toteuttaa koulupäivien aikana, joko koululla tai lähikirjastossa, yhdistäen äänestyksen osaksi perusopetuksen ja kirjastojen demokratiakasvatusta. Mikäli lasten vaalit järjestettäisiin virallisten äänestyspaikkojen yhteydessä ennakoäänestyksen aikana tai varsinaisena vaalipäivänä, olisivat kustannukset suuremmat, sillä äänestyksen järjestämiseen tarvittaisiin enemmän henkilö- ja materiaaliresursseja.

Keskusvaalilautakunnan sihteeri kiinnittää huomiota siihen, että lasten vaalien järjestäminen ei saa häiritä varsinaisten vaalien toimittamista. Mikäli lasten vaalien järjestämistä suunnitellaan varsinaisten äänestyspaikkojen yhteyteen, on huomioon otettava, että varsinaisten äänestyspaikkojen välittömässä läheisyydessä ei lasten vaaleja voi järjestää.

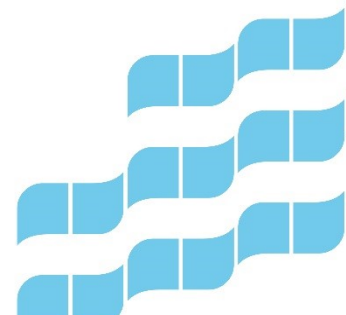
Lasten vaalien järjestämiseksi ei ole varattu erillistä rahoitusta vuoden 2025 talousarvioesityksessä.

Valmistelijat:

liikunta- ja nuorisopalvelujohtaja Jukka Etu-Seppälä, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 050 342 2812

kirjastopalvelujohtaja Niina Salmenkangas, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 800 4404

keskusvaalilautakunnan sihteeri, juristi Juha Perämaa, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 503 9038

TRE: 1439/12.00.01/2020

Valtuustoaloite lasten vaalien järjestämiseksi Tampereella

Lasten vaalit järjestettiin ensimmäisen kerran Porissa vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä. Sittemmin lasten vaalit ovat keränneet niin paljon hyvää palautetta, että ne järjestettiin vuoden 2019 europarlamenttivaalien yhteydessä jo yli 30 kunnassa - muiden muassa Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Kouvolassa, Kuopiossa, Lahdessa, Oulussa, Porissa, Rovaniemellä, Turussa, Vaasassa ja Vantaalla.

Idea lasten vaaleista lähti liikkeelle turhautuneen äidin Facebook-päivityksestä; lapsi ei ollut saanut pudottaa äidin äänestyslipuketta vaaliuurna. Päivityksen seurauksena Porissa haluttiin kehittää lapsille oma tapa vaikuttaa. Demokratian kannalta onkin tärkeää, että mahdollisimman moni äänestää. Äänestysaktiivisuutta olisi syytä nostaa, sillä esimerkiksi vuoden 2017 kuntavaalien äänestysprosentti oli vain 58,8. Kun äänestäminen tulee tutuksi jo pienestä pitäen, kynnyks alenee myös yleisissä valtakunnallisissa vaaleissa.

Yli 30 kunnassa vuoden 2019 europarlamenttivaalien alla virallisen vaalipaikan läheltä löytyi omatoiminen lasten vaalipiste kunnan valinnan mukaan jo ennakoäänestyksen aikana tai varsinaisena vaalipäivänä. Lapsi äänesti vanhemman tai muun aikuisen opastuksella jotakin kuudesta fiktiivisestä ja hyvämielisestä eläinlajista. Kaikkien kuntien lasten vaalien tulokset laskettiin yhteen ja voittaja julkistettiin varsinaista vaalipäivää seuranneella viikolla. Vaalit voittaneen Kiira Ketun terveiset toimitettiin Euroopan parlamenttiin Suomen edustajalle.

Valtakunnallisten lasten vaalien toteutukseen osallistuvat Suomen Nuorkauppakamarit ry, Porin kaupunki ja Kuntaliitto tiiviissä yhteistyössä ja vuoropuhelussa eri kuntien kanssa. Tampereella toteutukseen voisi osallistua myös Lasten Parlamentti. Seuraavat valtakunnalliset lasten vaalit järjestetään 2021 kuntavaalien yhteydessä.

Esitänkin, että Tampereen kaupunki selvittää mahdollisuutta lasten vaalien järjestämiseksi riittävin resurssein vuoden 2021 kuntavaalien yhteydessä.

Tampereella 17.2.2020

Inna Rokosa

Inna Rokosa, kaupunginvaltuutettu (sd)

Juha Anttonen
Julia Gustafsson

Lähteet: www.lastenvaalit.fi ja Tilastokeskus

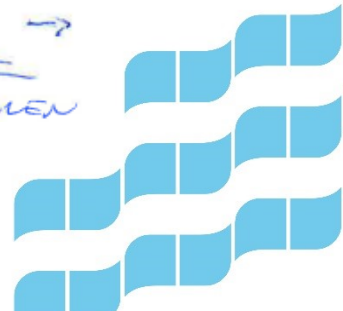
Esu Knuutila
Liith Oelie

Ari WIGREIUS

ILMA PORTTIKIVI

Anne Niemola

AILA DÖNDAR-JÄRVINEN

P. J. J.

Pekka Salmi

Johanna Loukko

Johanna Loukko

Mirsa Kaerlainen

MIRSA KAERLAINEN

Viikari

Viikari Hanki

Henri Bachelon

Henri Bachelon

Väinö Friman

Väinö Friman

Matti Helimo

MATTI HELIMO

Johanna Suoninen

Johanna Suoninen

Helvi Lahtinen

HELVY LAHTINEN

Jiri Inonen

Olja

Kirsi Kanner

Mahmoud machrouf

Noora Tapio

NOORA TAPIO

Sini Toivola

SINI TOIVOLA

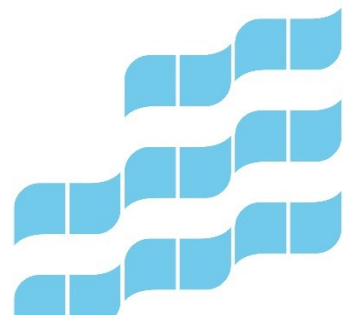
Minna Minkinen

Mikko Daltunen

MIKKO DALTUNEN

Elina-Liisa Vajaniemi

Sija Kumpulainen
Eija Kumpulainen

Valtuustoaloite digi- ja ohjelmointitaitojen edistämishjelman käynnistämiseksi Tampereen oppilaitoksissa – Antti Ivanoff ym.

Valtuutettu Antti Ivanoff esittää 19.2.2024 yhdessä muiden valtuutettujen kanssa jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki käynnistää ohjelman digi- ja ohjelmointitaitojen edistämiseksi Tampereen oppilaitoksissa. Aloitteen tekijät ovat listanneet aloitteessa kuusi kehittämisen kohteena olevaa kokonaisuutta perusteluineen.

Aloitteen tekijät esittävät, että digi- ja ohjelmointitaitojen edistämishjelma sisältäisi muun muassa seuraavat kokonaisuudet: 1. Opettajille tuki ja työkalut opetuksen ja erillisten kurssien järjestämiseen, 2. Valmiiden sisältöjen ja palveluntarjoajien hyödyntäminen sekä tarjonnan selvittäminen, 3. Digi- ja ohjelmointiopetuksen nykytilan ja käytössä olevien resurssien selvittäminen koulukohtaisesti. Koulukohtaisten toimenpiteiden määrittäminen asian parantamiseksi, 4. Kannettavien tietokoneiden jakaminen Tampereen kuudesluokkalaisille syksyllä 2024. Kiireellisten toimenpiteiden kohdistaminen tämän vuosikurssin sisältöjen luontiin. Uudistuksesta kaiken hyödyn irti ottaminen, 5. ICT-taitojen hyödyntämisen integroiminen nykyistä laajemmin soveltuvaksi osaksi eri oppiaineiden opiskelua ja ryhmitöitä, sekä 6. Seurannan toteuttaminen tamperelaisten koululaisten ICT-osaamisen kehittämiseksi. Seurannan toteuttaminen opetuksen toteutumisesta Tampereen peruskouluissa.

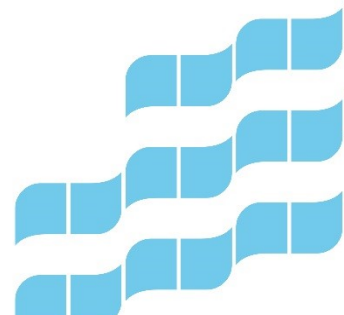
Kokonaisuutena voidaan todeta, että Tampereen perusopetuksessa koulujen ja niiden henkilöstön valmiudet hyödyntää digitaalisuutta ovat tekniikan tai osaamisen näkökulmasta tarkasteltuna tyydyttävällä tai hyvällä tasolla. Täydennyskoulutusmahdollisuudet osaamisen kehittämiseksi ovat tehtyjen kehittämistoimenpiteiden ansiosta erinomaiset. Laitekanta ja sen tuki tulee vahvistumaan edelleen tulevina vuosina. Aloitteessa mainittuja kehittämiskohteita on siis jo edistetty tai tullaan edistämään. Edistämistoimenpiteitä kuvataan seuraavaksi tarkemmin.

Perusopetuksen digitaalisen osaamisen kehittäminen perustuu Tampereenkin perusopetuksessa vahvaan kansalliseen ohjaukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön kansalliset Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation linjaukset 2027 yhdessä Suomen digitaalisen kompassin kanssa luovat strategisen perustan perusopetuksen digitalisaation edistämiseksi. Opetushallitus edistää linjausten tavoitteita yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Kansallisen ohjauksen lisäksi Tampereella noudatetaan Tampereen seudun perusopetuksen digitaalisen osaamisen suunnitelmaa 2024–2027, joka on valmisteltu kaupunkiseudun tieto- ja viestintäteknologisessa työryhmässä (TVT-työryhmä). Edellä mainitut linjaukset ja suunnitelmat täydentävät ja tukevat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 linjausten paikallista suunnittelua ja toimeenpanoa.

Paikallista toimeenpanoa on tuettu vuosina 2022–2024 toteutetulla Uudet lukutaidot -hankkeella. Tampereen kaupungin perusopetus on suunnitellut ja kehittänyt hankkeen avulla useita erilaisia toimenpiteitä digitaalisuuden edistämiseksi. Nämä toimenpiteet tarkoittavat käytännössä opettajien täydennyskoulutukseen luotuja erilaisia koulutuspaikkoja, kouluille hankerahoituksella hankittuja laitteistoja tai välineitä sekä opetussuunnitelmaa tarkentavaa kuvausta digitaalisuuden hyödyntämisestä koulujen, opettajien ja oppilaiden arjessa. Hankkeen erilaiset ratkaisut tulevat myöhemmin hyvin esille myös tässä vastauksessa.

Digitaalisuuden hyödyntämiseksi ja käyttämiseksi kaupungin kaikilla työntekijöillä on mahdollisuus hyödyntää TietoEvryn Tukikeskusta, joka vastaa Tampereen seudun käyttötuesta. Tukikeskuksesta on mahdollista saada apua muun muassa tietotekniikkaan, Microsoft 365 -ohjelmiin, tunnuksiin, puhelimiin ja esitystekniikkaan liittyvissä kysymyksissä. Tukikeskus voi tarvittaessa lähettää myös lähituen paikan päälle. Tampereen kaupungin omat sovelluspalvelut auttavat myös tiettyjen sovellusten käytössä (Microsoft 365, Teams, Pulpetti, Opetus365 jne).

Lisäksi kaikilla kouluilla joku tai jotkut opettajista toimivat opettajien virkaehtosopimuksen perusteella AV-välineiden hoitotyöstä ja tietotekniikkavastaavan työstä vastaavina ja auttavat sekä tukevat omalla koulullaan

erilaisissa asioissa digitaalisuuteen liittyen. Edellisen lisäksi kaikille kouluille on mahdollistettu elokuusta 2024 alkaen vähintään yksi digitutor (yhtenäiskouluilla kaksi), jonka tehtävänä on tukea koulunsa opettajia erityisesti pedagogisten ratkaisuiden ja niihin liittyvien arjen ongelmatilanteiden kanssa.

Koulukohtaisen tuen lisäksi perusopetuksella on viisi kaupunkitasoisesti digitaalisuuden parissa työskentelevää tutoropettajaa, joiden päätehtävänä on tarjota tukea kaupungin kaikille opettajille hyvien digitaalisten käytäntöjen hallitsemiseksi. Heidän tarjoama tuki ja täydennyskoulutus on jakautunut kolmeen pääteemaan, jotka ovat medialukutaito, digitaalinen osaaminen ja ohjelmointiosaaminen. Teemat ovat seurausta viime keväänä päättyneestä valtakunnallisesta Uudet lukutaidot -kehittämishohjelmasta, jonka tavoitteena oli vahvistaa lasten ja nuorten tieto- ja viestintäteknologian taitoja, medialukutaitoa sekä ohjelmoinnin osaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Medialukutaidon, digitaalisen osaamisen ja ohjelmointiosaamisen teemojen sisällä on Tampereen perusopetuksen opettajille tarjolla lukuvuonna 2024–2025 muun muassa seuraavia aihealueita: Animaatio, Green Screen, Mediasalkku, Podcast, Microsoft 365, Sovellusintegraatiot, VR-lasit, Tekoäly, Kielten sovelluksia, Sphero, Minecraft Education, Elias, Alpha minit ja Kubo-robotit. Syksyn 2024 koulutuspaikat on tämän hetken tiedon mukaan varattu täyteen.

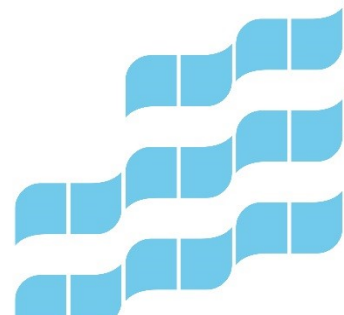
Tampereen kaupunki tarjoaa henkilöstölleen maksuttomasti Eduhousen verkkokurssipalvelun, jossa voi omaehtoisesti opiskella haluamiaan aiheita lyhytvideoiden avulla. Eduhousen palvelu sisältää erittäin paljon erilaisia koulutuksia digitaalisten, tekoälyn, pilviosaamisen (Cloudskills) tai tietoturvan kehittämiseksi. Kaupungin oman koulutustarjonnan lisäksi Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämisen palvelu Osake tarjoaa perusopetuksen kaikille opettajille lisäkoulutusmahdollisuuksia muun muassa seuraavissa aiheissa lukuvuonna 2024–2025: ViLLE peruskoulutus, Digi-Peda: Tekoälyn oppimistehtävät, Adobe Express, sähköisten kyselyjen tekeminen ja käyttökoulutus Aivot Yhdessä -materiaaliin.

Kaupungin kaikille kuudennen vuosiluokan oppilaille ja heitä opettavalle henkilöstölle on jaettu lukuvuoden 2024–2025 aluksi kannettava tietokone. Käyttöönotto on saatu lähes valmiiksi ja palaute sen sujumisesta on ollut selkeästi positiivista. Näillä ja muilla laitteilla on mahdollista käyttää ja hyödyntää myös Microsoftin Copilot -tekoälysovellusta tietoturvallisesti.

Erilaisia muita välineitä digitaalisuuden hyödyntämiseksi oppimisessa on kouluilla kohtuullisen hyvin käytettävissä. Yhteiskäytössä olevia tabletteja, kannettavia tietokoneita tai pöytäkoneita on kaupungilla yhteensä noin 10 000. Näiden lisäksi kouluilla on käytettävissä erinäinen määrä joko koulukohtaisesti tai kaupunkitasoisesti ohjelmitavia robotteja, mediapaketteja, 3D-tulostimia ja muita digitaalisuuden mahdollistavia laitteita. Kouluilla on nyt syksyllä 2024 käyttöönotettujen kannettavien tietokoneiden myötä noin 1 digilaite 1,6 oppilasta kohden (1/1,56). Koulujen laitekantojen tilanne vaihtelee hieman, mutta kokonaisuutena sen voi katsoa olevan vähintään kohtuullisella tasolla.

Perusopetuksessa on mahdollista hyödyntää jo nyt monia erilaisia ohjelmointiin tarkoitettuja materiaaleja. Näitä ovat esimerkiksi ViLLE, Code.org ja Minecraft Education. Muuta valmista tai hyödynnettävää digitaalista oppimateriaalia on myös runsaasti käytössä. Tästä hyviä esimerkkejä ovat seudullisesti laaditut digitaaliset ympäristöopin ja terveystiedon materiaalit Aivot – Yhdessä käyttöön ja Aivot – Terveinä käyttöön (www.aivotkayttoon.fi), M365 ja ViLLE -opetusmateriaalit eri oppiaineisiin (www.oppimisanalytiikka.fi/ville). Digitaalisten ohjelmien tai materiaalien käyttäminen luonnollisesti edelleen vaihtelee opettajien taitotason ja saatavilla olevan laitekannan mukaan kouluittain.

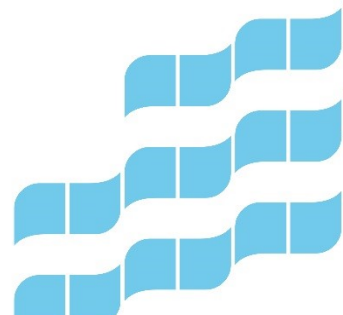
Opetussuunnitelman perusteiden toimeenpanon tueksi Opetushallitus on laatinut Digitaalisen osaamisen kuvaukset (<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/digiosaaminen/8706410/tekstikappale/8709071>). Tampereen perusopetus on aloittanut viime keväänä näiden pohjalta oman Oppijan digipolun laatimisen, jossa kuvataan konkreettisesti vuosiluokittainen työskentely esimerkiksi ohjelmointiosaamisen opettamiseksi. Oppijan digipolun kuudennen vuosiluokan sisältöjen on tarkoitus valmistua lokakuun 2024 aikana. Tämän jälkeen jatketaan Oppijan digipolun rakentamista seitsemännestä vuosiluokasta edeten aina yhdeksänteen vuosiluokkaan rinnakkain oppilaiden henkilökohtaisten laitteiden hankinnan kanssa. Opetussuunnitelman perusteet eivät tällä hetkellä sisällä veloitetta arvioida tai mitata valtuutettujen mainitsemaa ICT-osaamisen kehittymistä.

Edellä on kuvattu, miten aloitteessa mainittuja kehittämiskohteita ja edistämistoimenpiteitä on jo toteutettu tai suunniteltu toteutettaviksi Tampereen kaupungin perusopetuksessa. Valtuustoaloitteessa esitetyn erillisen digi- ja ohjelmointitaitojen edistämishjelman käynnistämiseksi ei ole varattu rahoitusta vuoden 2025 talousarvioesityksessä.

Valmistelija:

Opetusjohtaja Ville Raatikainen, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 576 8949

Valtuustoaloite: Tampereen kaupunginvaltuuston kokous 19.2.2024

Käynnistetään ohjelma Digi- ja ohjelmointitaitojen edistämiseksi Tampereen oppilaitoksissa

Diginäkökulmalla sukupolven hyvistä lähtökohdista huolimatta, moniin tietotekniikan perustaitoihin jää puutteita. Digitaidot ovat työelämässä yhä välttämättömpiä. Suuri osa kehittyneiden kansantalouksien työn tuottavuuden noususta on viime vuosikymmeninä ollut ohjelmistojen aikaansaamaa. Tampereella toimii lukuisia koneenrakennus- ja IT-alan yrityksiä, joiden ratkaisuisia ohjelmistot ovat keskiössä. Vuonna 2025 ohjelmointi- ja ohjelmoinnillinen ajattelu on myös tulossa osaksi PISA-tutkimusta.

Opetussuunnitelman mukainen osaamistaso **ohjelmoinnin** osalta jää monelta tamperelaisnuorelta saavuttamatta - ohjelmointikurssien tarjonta on usein yksittäisten opettajien harrastuneisuuden varassa ja opetusta on tarjolla valinnaisena. Opittavaa on myös **ICT-välinetaidoissa** (tietokoneiden perustoiminnallisuudet, tietoverkot, tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgraafikkaohjelmistojen perustoiminnallisuudet sekä sovellusten asentaminen ja päivittäminen) sekä **ICT-sisältötaidoissa** (kuvan- ja videon-äänenkäsittely, pilvipalvelut ja oman sisällön julkaiseminen, tietoturva, viestintä, promptaaminen, mobiilisovellusten käyttöönotto, tiedonhaku, kymmensormijärjestelmä). **Tekoäly** on uudistamassa tapaamme tehdä töitä, oppia ja opiskella – nostetaan Tampere eturiviin huomioimalla se myös perusopetuksen puolella.

Aloitteen tekijät esittävät, että Tampereen kaupunki käynnistää ohjelman digi- ja ohjelmointitaitojen edistämiseksi Tampereen oppilaitoksissa, sisältäen mm.

1. Opettajille tuki ja työkalut opetuksen ja erillisten kurssien järjestämiseen
- tarjotaan opettajille lisäkoulutusmahdollisuuksia, riittävä IT-tuki ja tarjotaan sopivaa opetusmateriaalia käyttöön
2. Hyödynnetään valmiita sisältöjä ja palveluntarjoajia ja selvitetään tarjonta
- esimerkiksi ohjelmoinnin osalta tarjolla on tamperelaisyrittäjä Koodikaverit Oy:n opetussisältöjä
3. Selvitetään koulukohtaisesti digi- ja ohjelmointiopetuksen nykytila sekä käytössä olevat resurssit ja määritetään koulukohtaisesti toimenpiteet asian parantamiseksi
4. Tampereen kuudesluokkalaisten jaetaan 2024 syksyllä kannettavat tietokoneet, tämän vuosikurssin sisältöjen luontiin kohdistetaan kiireellisesti toimenpiteitä. Otetaan uudistuksesta kaikki hyöty irti!
5. Integroidaan nykyistä laajemmin ICT-taitojen hyödyntäminen soveltuvin osaksi eri oppiaineiden opiskelua ja ryhmätöitä
6. Toteutetaan seuranta tamperelaisnuorten ICT-osaamisen kehittymisen mittaamiseksi ja opetuksen toteutumisesta Tampereen peruskouluissa

Hyötyjä digi- ja ohjelmointitaitojen edistämisestä

1. Taidot ovat välttämättömiä lukuisissa työelämän tehtävissä, joten parannetaan tamperelaisnuorten työelämäosaamista ja -työllistymismahdollisuuksia
2. Hyvät digitaidot ovat eduksi myös jatko-opintojen suorittamisessa
3. Vähennetään digitaalista syrjäytymistä ja parannetaan lasten tasa-arvoisia menestysmahdollisuuksia perhetaustasta riippumatta
4. Mahdollistetaan laajempaa digitaalisten oppimateriaalien hyödyntämistä
5. Luodaan mahdollisuudet tuottavuuden kasvulle paitsi kansantaloudessa myös perusopetuksen puolella

Lisäksi aloitteen tekijät esittävät toiveena, että aloitteen aikaansaamista toimenpiteistä ja digi- ja ohjelmointitaitojen edistämisestä raportoidaan kaupunginvaltuustolle vielä tämän valtuustokauden aikana.

Tampereella 19.2.2024

Antti Ivanoff

Antti Ivanoff
DI, Kaupunginvaltuutettu (kok)

Jatkolukemista aiheesta sekä lähteitä:

Kouluille koodausopetusvideoita, opeta ohjelmointia -koodauskoulutuksia jne

<https://www.koodaus.fi/>

PISA's new focus on computational thinking and coding

<https://www.pisa.org/data/2018/pisa-new-focus-on-computational-thinking-and-coding>

<https://www.tampere.fi/tyo-ja-tyoelama/tyo-ja-tyoelama>

Digijalan peruskoulu

<https://www.tampere.fi/tyo-ja-tyoelama/tyo-ja-tyoelama>

Digijalan peruskoulu II

<https://www.tampere.fi/tyo-ja-tyoelama/tyo-ja-tyoelama>

Ohjelmoinnin opetus suomalaisissa peruskouluissa

<https://www.tampere.fi/tyo-ja-tyoelama/tyo-ja-tyoelama>

Anne Huimola
Jussi Lahtinen

Selma Kunsiralo
Aleksouski Annas

Aloitteen allekirjoittaneet

Petri Rajala

Iida Leino

Riina-Eveliina Eskelinen

Anneli Taina

Anne-Mari Jussila

Jouni Markkanen

Aarne Raevaara

Tommi Evilä

Elina Järvenpää

Milka Hanhela

Matti Järvinen

Arto Grönroos

Teemu Kaltonen

Aleksi Jäntti

Matti Järvinen

Jouko Kiviranta

Lassi Kaleva

Veikko Järvi

Antti Moisander

Anna-Kaisa Heona

Jouni Ovaska

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Pia Oksanen

Mina Rinkinen

Mikko Aaltonen

K-K

Mitja Järvi

Mahmoud Mochant

Sofia Julin

Sofia Vikman

Jedim Vigliver

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Antti Moisander

Nuorisovaltuuston aloite digitalisaatiokehityksen huomioimiseksi perusopetuksen opetussuunnitelmassa

Tampereen nuorisovaltuuston jäsenet Eetu Hukkanen, Sara Järvinen ja Vilja Saukko esittävät Tampereen kaupungin nuorisovaltuuston puolesta jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki huomioi digitalisaatiokehityksen opetussuunnitelmaan. Aloitteen tekijät esittävät seuraavaa:

1. Tampereen kaupunkiseudun perusopetuksen opetussuunnitelman päivittämisprosessi ja 0,5 vuosiviikkotunnin lisääminen
 - Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden palvelualue aloittaa perusopetuksen opetussuunnitelman päivittämisprosessin yhdessä Tampereen kaupunkiseudun muiden kuntien kanssa.
 - Opetussuunnitelman tuntijakoon sisällytetään lukuvuodesta 2024–2025 alkaen jokaiselle perusopetuksen vuosiluokalle vähintään 0,5 vuosiviikkotuntia digi- ja viestintätaitojen opetusta.
2. Lisäys perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 opetussuunnitelmaan laaja-alaisen osaamisen kohtaan L5
 - ”Oppilailla on riittävät tieto- ja viestintäteknologiset taidot, jotta he osaavat hyödyntää tietoteknologisia laitteita jatko-opinnoissaan. Lisäksi heillä on edellytykset toimia erilaisissa sähköisissä oppimisympäristöissä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia heikkouksiaan ja vahvuuksiaan sekä kehittämään itseään digitaalisina viestijöinä arjen tilanteissa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös sähköisiä oppimisympäristöjä sekä kehitetään tulevaisuuden työelämässä tarvittavia digitaitoja ja erilaisten ohjelmistojen käyttöä.”

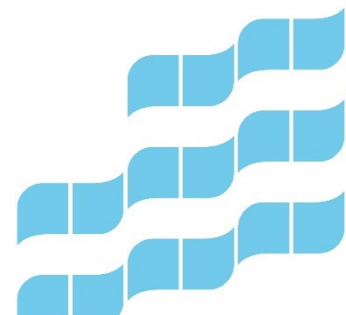
Nuorisovaltuusto on tarttunut tärkeään perusopetuksen tehtävään ja nostanut sitä esille hyvin perusteluin. Hyvät digitaidot toiselle asteelle siirryttäessä ovat jokaisen perusopetuksen päättävän oppilaan oikeus opetuksen painopistealueesta riippumatta. Perusopetus on tehnyt järjestelmällistä työtä saman tavoitteen eteen. Käynnissä on useita kehittämistoimia sekä pysyvien rakenteiden osalta että hanketasoisesti.

Paikallinen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä Tampereen kaupunkiseudun muiden kuntien kanssa. Laaja-alaiset osaamisen tavoitteet pohjautuvat valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin myös tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen osalta: perusteissa todetaan, että opetussuunnitelman tavoitteena on antaa mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan kouluvaiheeseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation linjaukset 2027 -ohjelman keväällä 2023. Tämä linjaus sekä Suomen digitaalisen kompassi ovat pohjana Tampereen kaupunkiseudun tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen työryhmän (TVT-työryhmän) valmistelemalle yhteiselle Tampereen seudun perusopetuksen digitaalisen osaamisen suunnitelma 2024–2027.

Yhteisen digitaalisen osaamisen suunnitelman tavoitteena on luoda innostava oppimisympäristö, jossa tieto- ja viestintäteknologian tehokas käyttö tukee oppilaiden monipuolista oppimista ja valmistautumista tulevaisuuden haasteisiin. Suunnitelman avulla tuetaan opetussuunnitelman toteutumista digitalisaation näkökulmasta. Suunnitelmassa myös todetaan, että Tampereen seudun kuntien oppilailla on peruskoulupolkunsa jälkeen mahdollisimman hyvät digitaaliset valmiudet jatko-opintojaan varten.

Tampereen kaupunki on edistänyt tai edistää aloitteessa mainittuja asioita jo seuraavasti:

- Tänä vuonna jokainen kaupungin kuudesluokkalainen saa henkilökohtaisen tietokoneen, joka seuraa hänen mukanaan perusopetuksen loppuun asti. Vuoteen 2027 mennessä on tarkoitus hankkia kaikille 6.–9.luokkalaisille oma tietokone.
- Tampereen kaupungin digitutorit laativat digitaalisen osaamisen perusteita (oppijan digipolku) koko kaupunkiin, jossa määritellään aloitteessa esitettyä vielä tarkemmin kunkin luokka-asteen

digitavoitteet verraten niitä kunkin oppiaineen opetussuunnitelmallisiin sisältöihin. Digitaalisen osaamisen kuvaukset perustuvat Opetushallituksen ePerusteissa olevaan digitaalisen osaamisen viitekehukseen, jolla tuetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa. Tampereen digiosaamisen kuvaukset ovat valmiit kuudennen luokan osalta vuoden 2024 loppuun mennessä ja keväällä työ etenee seitsemännen vuosiluokan kuvauksiin.

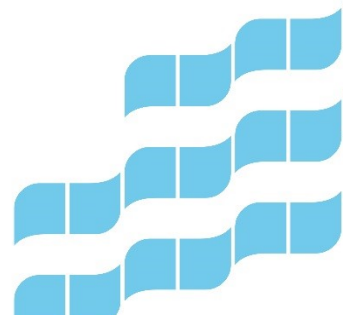
- Osaamiskuvausten valtakunnallisena tavoitteena on, että opetuksen järjestäjät päivittävät digistrategioitaan ja –suunnitelmiaan vastaamaan kansallista digitaalisen osaamisen viitekehystä. Osaamisen yksityiskohtaisella määrittelyllä edistetään lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia saavuttaa opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa tarvittava digitaalinen osaaminen: oppijalla on oikeus digitaaliseen osaamiseen. Tampereella tämä digisuunnitelma on seutukunnan yhteinen, em. Digitaalisen osaamisen suunnitelma 2024–2027.
- Tampereen kaupungin jokaisessa koulussa aloitti syksyllä 2024 oma digitutor, joka toimii oppilaiden ja opettajien tukihenkilönä, kouluttajana ja asiantuntija-apuna. Lisäksi ovat kaupunkitasoiset tutor2-mallin digitutorit, jotka kiertävät kouluttamassa niin opettajia kuin oppilaita robotiikkaan, ohjelmointiin ja mediataitoihin kaikilla luokka-asteilla. Tampereella toimii myös Mediakoulu, jolta on varattavissa erilaisia digitaalisenkin osaamisen pajoja.
- Tampereella oli käynnissä Uudet lukutaidot-hanke vuosina 2022–2024. Hankkeen tuloksena kaupunkiin luotiin digitaalisen osaamisen malli, jota on aloitettu jalkauttaa kouluille lukuvuonna 2023–2024, joka jatkuu edelleen, linkittyen digitaalisen osaamisen kuvauksiin ja uuteen TVT-strategiaan.
- Varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus, ammatillinen koulutus, lukiokoulutus ja Tietohallinto ovat aloittaneet yhteisen kehittämistyön Tampereen kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen oppijan digipolun kehittämiseksi. Tällä kehittämistyöllä edistetään tamperelaisten lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia saavuttaa opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa tarvittavaa digitaalista osaamista.

Aloitteessa esitetään lisättäväksi paikalliseen perusopetuksen tuntijakoon jokaiselle vuosiluokalle vähintään 0,5 vuosiviikkotuntia digi- ja viestintätaitojen opetusta. Ehdotettu lisäys tarkoittaisi nykyisellä kustannustasolla vuodessa noin 1,1 miljoonan euron lisäystä opetusresurssiin. (1 vuosiviikkotunnin kustannus yhdelle 2000 oppilaan ikäluokalle on noin 250 000 euroa. 4,5 vuosiviikkotunnin kustannus on siten noin 1 125 000 euroa.) Tällaista opetusresurssia ei ole varattu nyt laadittavaan talousarvioon vuodelle 2025. On kuitenkin hyvä huomioida, että perusopetuksen vähimmäistuntimäärää ollaan lisäämässä 1.8.2025 alkaen kolmella vuosiviikkotunnilla vuosiluokilla 1–6 laajentamatta opetussuunnitelmaa. Tämä lisäys antaa mahdollisuuden osaltaan myös digitaalisen osaamisen vahvistamiseen nykytilannetta paremmin.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Tampereen perusopetuksessa on edistetty ja edistetään monella tavalla aloitteessa mainittuja kehittämiskohteita. Opetussuunnitelmaa on aloitettu päivittämään ja sitä päivitetään parhaillaan ja tullaan päivittämään, jotta digitaalisen osaamisen tasoa saadaan nostettua lapsilla ja nuorilla vaadittavalle tasolle.

Valmistelija:

Opetusjohtaja Ville Raatikainen, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 576 8949

Nuorisovaltuuston aloite digitalisaatiokehityksen huomioimiseksi perusopetuksen opetussuunnitelmassa

Tampereen kaupunkiseudun vuonna 2014 hyväksytty ja vuonna 2018 päivitetty Suomen valtakunnallista opetussuunnitelmaa täydentävä paikallinen perusopetuksen opetussuunnitelma on jäänyt ajastaan jälkeen jo viimeisen neljä vuotta sitten tapahtuneen päivityksen jälkeen.

Vuonna 2020 alkanut korona pandemia muutti perusopetuksen toimintaympäristöä merkittävästi, kun lähes kaikki oppilaat ja opiskelijat siirtyivät etäopetukseen, osa vajailla digitaidoilla, koska niitä ei ollut sisällytetty laajamittaisesti opetussuunnitelman tavoitteisiin tai sisältöihin. Lisäksi opiskelu välineissä ja niiden saatavuudessa esiintyi puutteita.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tällä hetkellä esitetyt tieto- ja viestintätaitojen laaja-alaisen osaamisen tavoitteessa L5 luetellut tavoitteet (vuosiluokat 7-9) ovat hyvin kunnianhimoisia sekä osittain peruskoululaisten arjen realiteeteista irrallisia. Perusopetuksen tavoitteena on taata laaja yleissivistys sekä pohja jatko-opintoihin. Nuorisovaltuusto huomauttaa ja toivoo kaupungin asettavan realistisempia ja arjen kannalta käytännöllisempiä tavoitteita.

Tampereen nuorisovaltuutetun Kaukajärven teknologialinjan sekä Juhannuskylän kuvataidelinjan yhdeksännen luokkatason oppilaille teettämän kyselyn mukaan teknologialinjan oppilaat kokevat selvästi vähemmän ahdistusta tulevista teknologisista toisen asteen opinnoista Juhannuskylän oppilaisiin verrattuna. Toisen asteen oppialustoja kuten Geogebraa, Gimppiä, mallinnusohjelmia sekä digitaalisia kirjoja oli hyödynnetty huomattavasti vähemmän tai ei lainkaan kuvataidelinjalla. Näin ollen luonteva siirtymä peruskoulusta digitaaliselle toiselle asteelle ilman vakiintunutta perustaa teknologia- sekä digitaaliopinnoissa on epärealistinen tavoite.

Nuorisovaltuusto esittää valtakunnallista opetussuunnitelmaa tarkentavan paikallisen perusopetuksen opetussuunnitelman päivittämistä nykyaikaisempaan muotoon. Koska opetussuunnitelmaa on päivitetty viimeksi vuonna 2018, on kohta tieto- ja viestintäteknologian osaamisesta päivityksen tarpeessa. Viimeisen viiden vuoden aikana toisen asteen opinnot ovat siirtyneet pääosin digitaaliseen toimintaympäristöön, mikä edellyttää opiskelijoilta entistä laajempaa teknisten laitteiden ymmärrystä sekä käyttökokemusta.

Vuonna 2018 päivitetty opetussuunnitelma ei pysty mukautumaan lähivuosien uusiin tarpeisiin. Näin ollen Tampereen nuorisovaltuusto ehdottaa edellistä laajempaa tieto- sekä viestintäteknologiasta opetusta peruskouluissa vuosiluokilla 7-9. Opetukseen on tärkeä sisältyä ennen kaikkea sähköistä osaamista sekä konkreettisia taitoja, jotka tukevat oppilasta toisella asteella sekä jatko-opinnoissa. Oppilaalle kuuluu opettaa sähköisten oppimateriaalien toimintaa sekä käyttöä, jotta siirtymä digitalisoituneelle toiselle asteelle on luontevaa.

Nuorisovaltuusto edellyttää, että Tampereen kaupungin sivistyspalveluiden palvelualue yhdessä Tampereen kaupunkiseudun muiden kuntien kanssa aloittaa perusopetuksen opetussuunnitelman päivittämisprosessin digitaalisessa toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten johdosta ja, että opetussuunnitelman tuntijakoon sisällytetään lukuvuodesta 2024-2025 alkaen jokaiselle perusopetuksen vuosiluokalle vähintään 0,5 vuosiviikkotuntia digi- ja viestintätaitojen opetusta.

Lisäksi nuorisovaltuusto esittää jatkovalmistelua varten lisättäväksi perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 laaja-alaisen osaamisen kohtaan L5 uudeksi neljänneksi kappaleeksi seuraavaa:

”Oppilailla on riittävät tieto- ja viestintäteknologiset taidot, jotta he osaavat hyödyntää tietoteknologisia laitteita jatko-opinnoissaan. Lisäksi heillä on edellytykset toimia erilaisissa sähköisissä oppimisympäristöissä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia heikkouksiaan ja vahvuuksiaan sekä kehittämään itseään digitaalisina viestijöinä arjen tilanteissa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös sähköisiä oppimisympäristöjä sekä kehitetään tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja ja erilaisten ohjelmistojen käyttöä.”

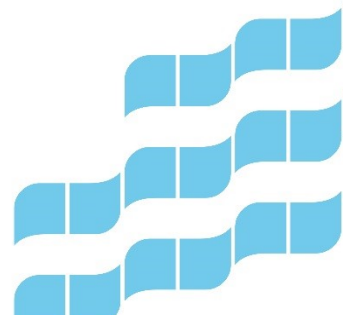
Tampereen kaupungin nuorisovaltuuston puolesta,

Tampereen nuorisovaltuuston jäsenet

Eetu Hukkanen
Sara Järvinen
Vilja Saukko

Lisätietoja:

Tampereen kaupungin nuorisovaltuusto
nuorisovaltuusto@tampere.fi
www.tampere.fi/nuorisovaltuusto

Valtuustoaloite aistihuoneiden ja hiljaisten tilojen riittävyyden kartoittamiseksi Tampereen kaupungin päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa – Inna Rokosa ja Mahmoud Machaal

Valtuutetut Mahmoud Machaal ja Inna Rokosa esittävät 20.5.2024 jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki kartoittaa aistihuoneiden ja hiljaisten tilojen riittävyyden hallinnoimissaan päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Lisäksi he esittävät, että Tampereen kaupunki huomioi aistiesteettömyyden jokaisen hallinnoimansa uuden tai korjattavan päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen suunnittelussa niin, että myös tilan käyttäjillä on mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Mahmoud Machaal ja Inna Rokosa ovat perustelleet esitystään sillä, että ylimääräisen aistikuormituksen vähentäminen päiväkoti-, koulu- ja opiskelupäivän aikana on aikuisten velvollisuus. Samanaikainen avointen oppimisympäristöjen ja neuropsykiatristen haasteiden lisääntyminen johtaa yhteiseen ongelmaan: lasten ja nuorten aistikuorma kasvaa, mikä johtaa heikentyneeseen keskittymis- ja oppimiskykyyn. Joillekin lapsille ja nuorille tilanne voi aiheuttaa jopa esteen osallistumiselle.

Aloitteen perusteluissa tuodaan esiin, että lapset ja nuoret viettävät ison osan elämästään erilaisissa oppimisympäristöissä – erityisesti päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Viimeisen vuosikymmenen aikana oppimisympäristöjä on alettu toteuttaa enenevässä määrin avoimina. Avoimiin oppimisympäristöihin liittyy haasteita, joista yksi on lasten ja nuorten sekä myös heidän kanssaan työskentelevien aikuisten aistikuorman kasvaminen. Varsinaisia aistitiedon käsittelyn vaikeuksia esiintyy 5–10 prosentilla väestöstä. Ne ovat yleisiä neuropsykiatristen häiriöiden yhteydessä. Neuropsykiatriset haasteet ovat lisääntyneet viimeisen vuosikymmenen aikana.

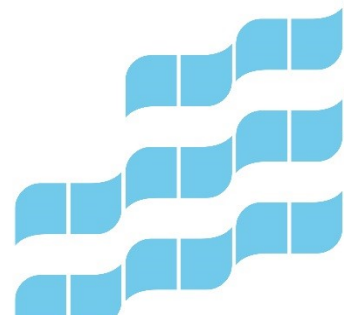
Varhaiskasvatus

Suomessa päiväkotirakentamista ohjaa ja säätelee RT-kortisto, jossa on määritelty päiväkotirakentamisen vähimmäisvaatimukset. Tämän lisäksi Tampereella on Tampereen kaupungin oma Päiväkotien suunnitteluohje (2023), jota kunnallisten sekä yksityisten päiväkotien rakennushankkeissa tulee käyttää suunnittelun pohjana. Suunnitteluohje on tehty yhteistyössä Tampereen kaupungin kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän ja varhaiskasvatuksen hallinnon asiantuntijoiden kanssa. Suunnitteluohjeessa on kiinnitetty huomiota muun muassa tilojen akustointiin, ja ohjeen liitteenä on päiväkotien akustinen ohje.

Tänä päivänä kaikki uudet kunnalliset päiväkodit rakennetaan kotialue toiminnan pohjalta. Varhaiskasvatuksen asiantuntijat ovat aktiivisesti mukana koko rakennushankkeen suunnittelun ajan, aina tarveselvitysvaiheesta toteutussuunnittelun loppuun saakka. Myös rakentamisen ajan käyttäjä osallistuu hankkeen työmaakokouksiin rakennuksen vastaanottoon asti. Päiväkotirakentamisen suunnittelun ja henkilökunnan sekä lasten osallisuuden varmistamiseksi on koottu Osallistaminen rakennushankkeissa -käsikirja. Se sisältää käytännön ohjeita ja opastusta siihen, kuinka henkilökunta ja lapset saadaan mukaan suunnitteluprosessiin.

Kotialueella toimii kaksi päiväkotiryhmää eli suurimmillaan alueella toimii 42 lasta ja vähintään kuusi aikuista. Kotialuepäiväkodeissa on kotialueen sisällä jakotiloja eli ryhmä- ja pienryhmätiloja, mikä mahdollistaa pienryhmätoiminnan ja luontaisesti rauhoittaa tekemistä. Tämän lisäksi uusissa yksiköissä on koko yksikön yhteiskäyttötiloja kuten liikuntasali, yhteiskäytössä pienryhmätiloja, mahdollisia ateljetiloja tai muita vastaavia tiloja sekä ruokasali. Uusien yksiköiden akustiikkaan ja äänieristykseen on myös kiinnitetty huomiota.

Perinteisissä vanhemmissa päiväkodeissa on myös jakotiloja ja erilaisia yhteiskäyttötiloja. Ryhmätilat on suunniteltu niin, että ryhmässä on lapsia enimmillään 21 ja aikuisia kolme. Tällöin ryhmällä itsellään on käytössä yleensä kaksi isoa ryhmätilaa, WC-tilojen ja eteisen lisäksi.

Haasteellisimpia jako- ja rauhoittumistilojen näkökulmasta ovat olleet tilat, joita ei alun perinkään ole suunniteltu päiväkotikäyttöön, vaan ne on jossain kohtaa sellaiseksi muutettu. Nämä yksiköt ovat yleensä noin kahden ryhmän päiväkotitiloja. Tällaisista yksiköistä on enenevässä määrin pystytty Tampereella luopumaan päiväkotien rakennuskannan uudistuksessa.

Varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle tulee päivän aikana lepo-, rauhoittumis- tai päiväunihetki. Päiväkodeissa lapsilla on edelleen mahdollisuus nukkua päiväunet lounaan jälkeen, mikä on lapselle luontaista ja palauttavaa toimintaa. Niille lapsille, jotka eivät nuku, järjestetään rauhoittuminen ja lepäily esimerkiksi satua tai musiikkia kuunnellen. Rauhoittumisen jälkeen lapsille järjestetään rauhallista ja hiljaista toimintaa, jotta toisten lasten nukkuminen ei häiriintyisi. Päiväkotien tilat ovat myös yleensä sellaiset, että päivän aikana lapsella on mahdollisuus vetäytyä tai leikkiä myös hiljaisempia leikkejä. Varhaiskasvatuksen osalta hiljaisten tilojen riittävyys toteutuu kaupungin hallinnoimissa päiväkodeissa.

Aistihuoneita on rakennettu omatoimisesti muutamiin päiväkoteihin. Huoneet on toteutettu sisustamalla ja varustelemalla tila aistihuoneeksi. Ensimmäinen hankerahoituksella toteutettu aistihuone on rakentumassa Kisapuiston päiväkotiin.

Aistihuoneiden rakentaminen on ollut lähtöisin henkilökunnan kiinnostuksesta, innostuksesta ja myös siitä, että yksiköstä on löytynyt ylimääräinen tila, jota on voitu tähän käyttää. Aistihuoneista ei ole tullut henkilökunnalta tai varhaiskasvatusyksikön johtajilta tiedusteluja tai kyselyä saako sellaisen rakentaa.

Esiopetus

Kunnallinen esiopetus tapahtuu Tampereella koulujen tiloissa. Poikkeuksena tästä on Mustametsän päiväkotia, jonka koulupolku vie Normaalkouluun. Esiopetuksen tilat kouluissa vaihtelevat suuresti. Tähän vaikuttavat muun muassa alueen lapsimäärät ja rakennuksen ikä. Tampereen lapsimäärät ovat olleet kasvussa, sillä syntyvyyden laskusta huolimatta Tampereelle muutetaan edelleen.

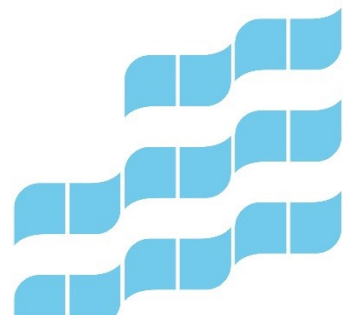
Esiopetuksessa on Tampereella ruuhkaisia alueita. On kuitenkin tärkeää saada kaikki alueen lapset oman alueensa koulupolulle. Jos esiopetuksella on käytössään vain yksi luokkatila ryhmää kohti eikä rakennuksessa ole muutenkaan jakotiloja tai pienryhmähuoneita, ei varsinaiseen rauhoittumiseen ole järjestää omaa tilaa. Koulua saattaa ruuhkauttaa myös väistötilana toimiminen. Tällöin samaan kouluun ja esiopetukseen tulee poikkeustilanteen takia enemmän lapsia laajemmalla alueella.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatus ja esiopetus kartoittaa syksyn 2024 aikana aistihuone- ja hiljentymistilojen riittävyyttä. Kartoitus toteutetaan kyselyllä varhaiskasvatusyksikön johtajille. Johtajat osallistavat henkilökuntaansa kyselyssä.

Osallistaminen rakennushankkeissa -käsikirja on mukana uusien esiopetusyksiköiden suunnitteluprosessissa ja tätä kautta henkilökunta ja lapset saadaan mukaan prosessiin.

Perusopetus

Tampereella kaikki oppilaat ohjautuvat kotiosoitteen mukaiseen lähikouluun. Koulurakennusten kunto vaihtelee, ja erityisesti vanhoissa koulurakennuksissa ei välttämättä ole jakotiloja tai pienryhmähuoneita. Uusissa koulurakennuksissa tilat ovat muunneltavia ja niiden käyttötarkoituksia voi vaihtaa. Akustiikka on huomioitu hyvin jo suunnitteluvaiheessa, ja useimmissa kouluissa on jakotiloja ja pienryhmätiloja, mikä mahdollistaa pienryhmätöiden ja rauhoittaa tekemistä. Esteettömyys on otettu huomioon tilojen suunnittelussa niin liikuntaesteisten kuin kuulo- ja näkövammaistenkin kannalta. Tilojen hyvään äänenvaimennukseen, huoneakustiikkaan sekä ergonomiaan on kiinnitetty erityistä huomiota.

Koulujen rakentamista ohjaa ja säätelee Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, luku 4.3. oppimisympäristöt ja työtavat sekä RT-kortisto. Tampereella on käytössä myös kaupungin oma Koulujen suunnitteluohje (2021), joka toimii rakennushankkeiden perustana kaikissa uudiskohteissa ja perusparannushankkeissa soveltuvin osin. Ohjetta päivitetään parhaillaan yhteistyössä Tampereen kaupungin kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kanssa. Tampereen kaupunki pyrkii huomioimaan aistiesteettömyyden jokaisen uuden tai korjattavan koulun suunnittelussa, ja myös tilojen käyttäjillä on mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Aistihuoneella tarkoitetaan käyttäjälle miellyttävää, fyysisesti ja kognitiivisesti esteetöntä tilaa, jossa aistiärsykkeiden määrää voidaan muokata käyttäjän tarpeiden mukaan. Aisti- ja hiljentymistilat ovat muista tiloista erotettuja tiloja, ja niitä on suunniteltu ja rakennettu esimerkiksi Etelä-Hervannan kouluun sekä omatoimisesti muutamiin muihin kouluihin. Aistihuoneiden rakentaminen on lähtöisin opetushenkilöstön kiinnostuksesta ja innostuksesta, sekä siitä, että kouluista on löytynyt tila tähän käyttötarkoitukseen.

Vuoreksen kouluun on kehitetty niin sanottu nepsy-malliluokka, jossa on huomioitu monin eri tavoin aistikuormittuneisuuden säätelyä. Tilassa on käytetty aistiystävällisiä materiaaleja, ja siellä toimii yleisopetuksen opetusryhmiä. Luokkaan on mahdollista tutustua myös muista kouluista käsin.

Kouluarjessa on eri tavoin aisteja kuormittavia tilanteita, kuten ruokailut ja välitunnit. Monissa kouluissa on käytössä hiljaiset ruokailut ennalta sovittuina päivinä sekä välituntien porrastaminen. Joissakin kouluissa on mahdollisuus osallistua kerran päivässä järjestettävään hiljaiseen välituntiin, jonka aikana voi tehdä rauhallisia, hiljaisia puuhia tai levätä.

Tampereen kaupungin perusopetus kartoittaa syksyn 2024 aikana aistihuoneiden ja hiljentymistilojen riittävyttä. Kartoitus toteutetaan kyselyllä rehtoreille, jotka osallistavat henkilökuntaansa. Lisäksi pedagogisilla järjestelyillä huomioidaan aistikuormittuneisuus ja henkilöstön osaamista vahvistetaan edelleen.

Perusopetuksen osalta tällä toimenpiteellä ei ole talousarviovaikutuksia. Aistihuoneiden mahdolliset kaluste- ja materiaalihankinnat tulee budjetoida jatkossa, mutta vuoden 2025 talousarvioesitykseen ei ole sisällytetty erillistä määrärahaa näille hankinnoille.

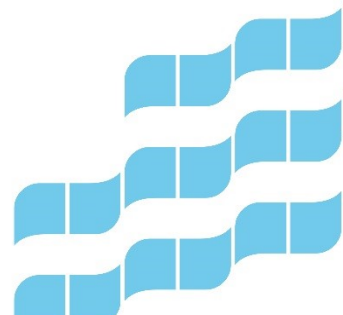
Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2025 talousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa aloitteen ehdotusten toteuttamiseksi varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa tai perusopetuksessa.

Toisen asteen koulutus

Rakennetun ympäristön esteettömyys perustuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä (MRL, 1.1.2025 alkaen Alueidenkäyttölaki) asetettuihin tavoitteisiin. Esteettömyyden edellytykset luodaan jo silloin, kun suunnitellaan maankäyttöä ja laaditaan kaavoja. Näiden tulee lain mukaan edistää muun muassa turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista (MRL 5 §). Rakennuksen esteettömyyttä koskevien vähimmäisvaatimusten tarkoitus on edistää ihmisten yhdenvertaisuutta. Esteetön rakennus on kaikille käyttäjille toimiva ja turvallinen. Esteetömyydessä rakennuksessa otetaan huomioon liikkumisen helppouden lisäksi myös näkemis- ja kuulemisympäristön esteettömyys. Esteettömyys on osa kaikkien väestöryhmien yhdenvertaista oikeutta hyvään elinympäristöön.

Toisen asteen oppilaitosten suunnittelussa kiinnitetään huomiota tilojen akustointiin. Joissakin hankkeissa on käytetty erillistä akustiikkasuunnittelijaa. Rakennukset suunnitellaan Tampereen Kaupungin / Tampereen Tilapalvelut Oy:n rakennussuunnitteluohjeiden mukaisesti. Rakennuksista tehdään terveellisiä ja turvallisia noudattaen lakeja, viranomaisohjeita, rakentamismääräyskokoelman asetuksia perustelumustioineen sekä Tampereen kaupungin ja Tampereen Tilapalvelut Oy:n yhteisiä ohjeita.

Ammatillinen koulutus

Tampereen seudun ammattiopisto Tredun opetustoiminnan rakennukset omistaa pääosin Tredun Kiinteistöt Oy ja kiinteistöjen rakennuttamis- ja ylläpitopalveluista vastaa Tampereen Tilapalvelut Oy. Uudis- ja saneerausrakentamisessa omistajana toimiva Tredun Kiinteistöt Oy ja rakennuttajana sekä ylläpitäjänä toimiva Tampereen Tilapalvelut Oy huolehtivat Tredun palveluverkon asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä, että rakennus ja sen piha- ja oleskelualueet suunnitellaan ja rakennetaan niiden käyttötarkoituksen, käyttäjämäärän ja kerrosluvun edellyttämällä tavalla siten, että esteettömyys ja käytettävyys otetaan huomioon. Esteettömyyden olennainen tekninen vaatimus koskee kaikkia rakennuksia ja niiden piha- ja oleskelualueita käyttötarkoituksen, käyttäjämäärän ja kerrosluvun edellyttämällä tavalla.

Tilojen käyttäjillä on mahdollisuus osallistua suunnitteluun. Oppilaitoksen asiantuntijat ovat aktiivisesti mukana tilaohjelmassa, suunnittelussa ja rakennusprosessissa. Esimerkiksi Nokian Silta-kampusta rakennettaessa pidettiin eri käyttäjäryhmien kanssa teemoittain käyttäjäpajoja, joissa käyttäjät saivat tehdä ehdotuksia tilojen parantamiseksi. Pääosa käyttäjäpajojen ehdotuksista hyväksyttiin hankkeen johtoryhmässä ja ehdotukset huomioitiin suunnitelmissa. Lisäksi Nokian Silta-kampuksen hallitilojen suunnittelussa on huomioitu toiminnot, akustiikka ja lämpötekniset ratkaisut.

Osassa Tredun oppimisympäristöjä on opiskelijoille hiljaisen työn tiloja sekä mahdollisuus ruokailla hiljaiseksi tilaksi rajatulla alueella. Oppimisympäristöissä on myös sisustusratkaisuin pyritty mahdollistamaan rauhallinen oleskelu. Tiloihin on hankittu esimerkiksi kookkaita, pehmustettuja tuoleja, liikkeen mahdollistavia keinutuoleja, akustiikkalevyjä ja pöytiin sermejä sekä yhden tai useamman hengen työtiloja, jotka toimivat myös ympäristönsä akustoisena elementtinä. Oppimisympäristöistä löytyy useita tiloja, joihin opiskelijalla on päivän aikana mahdollisuus vetäytyä. Oppilaitoksen oppimisympäristöstä löytyy myös hankerahoituksella toteutettu aistihuoneen tapainen tila.

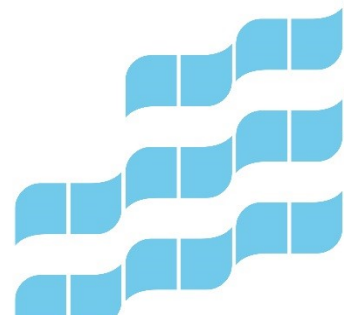
Tredussa on kuitenkin tunnustettu, että osa rakennuksista on ikääntyneitä, joissa opetustilojen akustiikka, valaistus ja estetiikka voivat olla häiritseviä. Hankintoja tehtäessä tulisi kiinnittää huomiota muun muassa eri tilojen kalusteiden äänettömyyteen. Hiljaisten tilojen järjestäminen nykyisissä kiinteistöissä voi olla hankalaa tilan sijainnista tai teknisistä syistä johtuen, etenkin kun tilojen tulee olla valvottuja ja lukittavissa ilkvallan välttämiseksi. Joissain toimipisteissä esteeksi ovat muodostuneet tilanpuute tai tilojen rakentamisen kustannukset, jolloin muun muassa erityisopettajat ovat käyttäneet opettajien tiloja hiljaisten tilojen järjestämiseksi.

Opiskelijoiden erilaiset tarpeen huomioidaan myös Tredun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelussa kaudelle 2024–2026. Suunnitelmaa valmistellaan laajasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, muun muassa vanhempainyhdistysten ja kaupungin vammaisneuvoston sekä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Suunnitelman avulla ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioiden.

Tredulla on käytössään noin 120 000 m² oppimisympäristöjä. Niitä on eri paikkakunnilla, Tampereen lisäksi Nokialla, Pirkkalassa, Lempäälässä, Virroilla, Orivedellä, Kangasalla, ja Ylöjärvellä. Yhteenvetona ammatillisen koulutuksen osalta voidaan todeta, että aistihuoneiden ja hiljaisten tilojen riittävyyden erillinen kartoitus ei ole kustannustehokasta, vaan Tredun huomioi järjestelyt ja muutostarpeet aina kohdennetusti osana normaalia toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnittelua. Hyvin suunnitelluista tiloista hyötyvät kaikki opiskelijat, kun itsenäinen työskentely on lisääntynyt ja tarve erilaisille työskentelytiloille kasvanut.

Lukiokoulutus

Vastauksena aloitteeseen lukiokoulutuksen osalta todetaan, että Tampereen kaupungin lukioilla ei juurikaan käytetä avoimia tiloja opetukseen. Opiskelijoiden tehdessä tehtäviä, halukkaat opiskelijat saavat usein siirtyä käytävään tehtävien tekemisen ajaksi. Ryhmän jakaantuminen osin luokkatilojen ulkopuolelle rauhoittaa luokkaan jäävien opiskelijoiden työ- ja opiskelurauhaa.

Lukioiden aulatiloiissa pidetään lähinnä juhlia tai välituntitoimintaa. Osallistuminen niihin ei ole aina pakollista ja tarpeen mukaan lukioilla joustetaan osallistumisista opiskelijakohtaisesti.

Lukioiden ruokalot ovat akustiikaltaan kaikuvia, joten keskittymistä tai rauhoittumista ruokailuun ne eivät nykyisellään tue. Esimerkiksi Tampereen teknillisellä lukiolla on ollut kokeilussa hiljaisen ruokailun tila rauhallisempaa ruokailuympäristöä kaipaaville.

Varsinaisia aistihuoneita Tampereen kaupungin lukioissa ei ole. Aistilyherkät opiskelijat voivat käyttää lukiossa sekä oppitunneilla että välitunneilla vastamelukuulokkeita, ja joskus myös aurinkolaseja, huppua tai lippalakkia aistiärsyksiä rajaamaan. Yksittäistapauksissa luokissa on käytetty myös sermejä rauhoittamaan ja rajaamaan tilaa aistiherkälle opiskelijalle. Mikäli opiskelu lukion tiloissa on täysin mahdotonta, voidaan opiskelijalle tarjota mahdollisuutta opiskella lukiopajan pienryhmässä.

Kaikissa lukioissa tarjotaan hiljaisen opiskelun tiloja mahdollisuuksien mukaan. Lukiokoulutuksen toimintaan vaikuttaa tällä hetkellä jatkuvasti kasvava opiskelijamäärä ja tilan ahtaus. Lukiokoulutukselle valmistellaan uutta yksikköä, jonka valmistuttua pystytään paremmin vastaamaan lukioiden tilojen pedagogiseen muunneltavuuteen, mikä tukee myös aistilyherkkiä opiskelijoita. Uusia tiloja suunniteltaessa ja vanhoja remontoitaessa suunnitteluun osallistetaan eri ryhmiä ja huomioidaan erilaisten ryhmien tarpeita.

Lukiokoulutuksessa on opiskelijan etu olla samassa opetustilanteessa muiden opiskelijoiden kanssa. Lukiokoulutus toimii lähiopetuksena ja opetus etenee vuorovaikutuksessa, nopeatempoisesti ja ryhmämuotoisesti. Tämän vuoksi erityisesti luokahuoneessa tapahtuvaan tukeen kiinnitetään huomiota esimerkiksi pedagogisiin ja rakennusteknisiin ratkaisuihin. Nykyisessä tilan ahtaudessa ja lukiokoulutuksen asetettujen tavoitteiden toteuttamisessa erillisten aistihuoneiden tarjoaminen ei oikein ole mahdollista, eikä kartoitukselle ole välttämättä tarvetta.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan vuoden 2025 talousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa aloitteen ehdotusten toteuttamiseksi lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Valmistelijat:

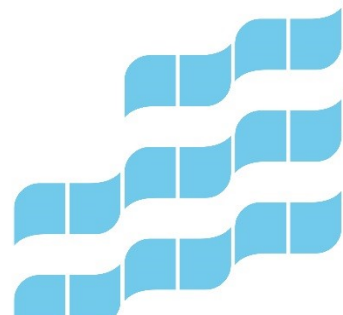
Ulla Ojalampi, opetusjohtaja, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 050 428 3044

Elina Kalliohaka, koordinaattori (sivistyspalvelut), etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 486 4918

Tanja Moisala, varhaiskasvatuksen aluejohtaja, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 040 485 6275

Kirsi Viskari, johtaja, ammatillinen koulutus, etunimi.sukunimi@tampere.fi, puh. 0400 376 420

Mari Aalto, lukiokoulutuksen johtaja, etunimi.sukunimi1@tampere.fi, puh. 040 187 4593

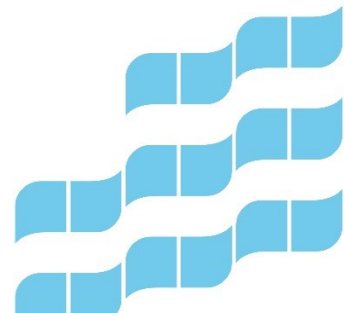
Valtuustoaloite aistihuoneiden ja hiljaisten tilojen riittävyyden kartoittamiseksi Tampereen kaupungin päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa

Lapset ja nuoret viettävät ison osan elämästään erilaisissa oppimisympäristöissä – erityisesti päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Viimeisen vuosikymmenen aikana oppimisympäristöjä on alettu toteuttaa enenevässä määrin suljettujen sijaan avoimina. Toteutuksen taustalla on ajatus muunneltavuudesta ja joustavuudesta. Avoimiin oppimisympäristöihin liittyy kuitenkin haasteita, joista yksi on lasten ja nuorten sekä myös heidän kanssaan työskentelevien aikuisten aistikuorman kasvaminen. Varsinaisia aistitiedon käsittelyn vaikeuksia esiintyy 5–10 prosentilla väestöstä, ja ne ovat yleisiä neuropsykiatristen häiriöiden yhteydessä. Neuropsykiatriset haasteet ovat lisääntyneet viimeisen vuosikymmenen aikana.

Samanaikainen avointen oppimisympäristöjen ja neuropsykiatristen haasteiden lisääntyminen johtaa yhteiseen ongelmaan: lasten ja nuorten aistikuorma kasvaa, mikä johtaa heikentyneeseen keskittymis- ja oppimiskykyyn. Joillekin lapsille ja nuorille tilanne voi aiheuttaa jopa esteen osallistumiselle. Näin ollen ylimääräisen aistikuormituksen vähentäminen päiväkot-, koulu- ja opiskelupäivän aikana on meidän aikuisten velvollisuus.

Esimerkkejä aistiystävällisyyteen aktiivisesti pyrkivistä kouluista löytyy jo. Yle (2023) uutisoi Turun Puropellon koulussa sijaitsevasta aistimökistä. Tilassa on akustiikkalevyjä ja -verhoja sekä valaisin, jonka kautta voi valaisun säätelyn lisäksi kuunnella rauhoittavia ääniä. Lisäksi tilan väritys on maanläheinen. Helsingin Sanomat (2023) uutisoi Keravalla sijaitsevan Päivölälaakson alakoulun ”päikkärivälitunnista”. Koulussa on luokkahuone, jossa oppilas voi välitunnin aikana levätä joogamatolla, pehmeässä keinutuolissa, rahissa tai tyynyillä vuoratussa lasten kylpyammeessa.

Aistiesteettömäksi rakennetun tilan äänimaisema ja akustiikka ovat miellyttäviä; häiritseviä taustäääniä tai kaikumista ei ole. Materiaalit ja pinnat ovat pehmeitä eli esimerkiksi metallin sijaan on käytetty puuta. Tila on myös visuaaliselta ilmeeltään harmoninen ja selkeä. Käytännössä se tarkoittaa, että tilan värimaailma on maanläheinen ja murrettu, valaistus on epäsuoraa ja säädettävää ja lisäksi pyörein ja ovaalein muodoin on pyritty mukailemaan luonnollista silmänliikettä. Aistiesteettömässä tilassa sisäilma on hyvä, kalusteet ovat oikeankokoisia ja jokaiselle tavaralle on oma paikkansa. Lisäksi on tärkeää muistaa, että joidenkin oppijoiden kohdalla mahdollisuus liikkeeseen ja liikkumiseen edistää keskittymistä.

Aistiesteettömän tilan luominen edellyttää aistiesteettömyyden kokonaisvaltaista hahmottamista. Aistikuormittumista pidetään usein yksilön ongelmana, vaikka ongelma olisi ratkaistavissa yksinkertaisesti ympäristöä muokkaamalla. Ratkaisua kuitenkin edeltää ongelman tunnistaminen. Nepsy-oppaassa (2022) kuvataan tilanne, jossa erään koulun ruokalassa metallijalkaiset tuolit kirskuivat kovaa laattalattiaa vasten. Koulussa ei ollut sillä hetkellä varaa tuolien vaihtoon, mutta äänimaisema saatiin muokattua miellyttävämmäksi laittamalla tuolien jalkoihin huopaiset pehmusteet. Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka aistikuormitusta aiheuttava tekijä on tunnistettu ja siihen on haluttu myös löytää ratkaisu.

Esitämme, että Tampereen kaupunki kartoittaa aistihuoneiden ja hiljaisten tilojen riittävyyden hallinnoimissaan päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Lisäksi esitämme, että Tampereen kaupunki huomioi aistiesteettömyyden jokaisen hallinnoimansa uuden tai korjattavan päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen suunnittelussa niin, että myös tilan käyttäjillä on mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Tampereella 20.5.2024

Kaupunginvaltuutetut

Mahmoud Machaal (sd.)

Inna Rokosa (sd.)

